# EU, ROBO-BARCA

---

## — “I, Row-boat”—

**Nominated for Hugo Award for Best Novelette 2006**
**Locus Poll Award, Novelette (Place: 3) 2007**

*de Cory Doctorow*

Credinţa lui Robbie Robo-barca a fost pusă serios la îndoială când s-a deşteptat reciful de coral.

— Roiu'! a spus reciful vibrându-i coca lui Robbie prin clipocitul valurilor Mării de Corali, unde el îşi practicase meseria de decenii. Vorbim serios. Asta-i zona noastră, şi nu eşti binevenit.

Robbie a ridicat vâslele şi a îngăduit curentului să-l legene înapoi spre navă. Până atunci, nu mai întâlnise niciodată un recif cu conştiinţă, totuşi nu era surprins să vadă că Reciful Osprey se deşteptase primul. Se consemnase multă activitate electromagnetică în ultimele rânduri când nava cea mare pufăise prin noapte pentru a acosta aici.

— Am o meserie de făcut şi-o s-o fac, a spus Robbie şi şi-a afundat iarăşi vâslele în marea sărată.

Între copastiile sale, cochiliile-om călătoreau în tăcere, îngreunate de aparate de scafandru şi labe, întorcându-şi chipurile cafenii către soare aidoma unor flori heliotropice. Robbie a simţit un val de afecţiune pentru ele când şi-au testat reciproc regulatoarele de rezervă şi centurile lestate, vechile ritualuri tocite până la lustru precum cioburile de pe plajă.

Astăzi, le ducea la „Sus Ancora”, un loc minunat pentru scufundări, dominat de o ancoră de opt metri înţepenită într-o grotă submarină îngustă, iluminată de obicei de o rază care cobora pieziş de la suprafaţă. Era o scufundare simplă în lungul peretelui recifului de o mie de metri, dacă te opreai la zece metri şi nu consumai mult aer, coborând prea afund – deşi pe-acolo existau două broaşte-ţestoase bătrâne şi îndrăzneţe care ar fi meritat să fie urmărite până la adâncimi reale dacă se oferea ocazia. Avea să le coboare pe vârful recifului şi să lase curentul să le poarte vreo oră în lungul lui, verificându-le pe sonar, astfel încât să fie exact deasupra lor când ieşeau la suprafaţă.

Reciful nici n-a vrut s-audă.

— Eşti surd? Ăsta-i teritoriu suveran de-acum. Deja ai violat o proprietate privată. Întoarce-te la nava ta, desfă parâmele şi pleacă!

Reciful avea accent australian puternic, perfect firesc ţinând seama de influenţele de care avusese parte. Robbie şi-i reamintea cu plăcere pe australieni – fuseseră întotdeauna buni cu el, îi spuseseră „colega” şi-l întrebaseră „Cum mere tr'aba?” pe tonuri vesele, după ce suiseră la sfârşitul scufundărilor.

— Să n-arunci marionetele-alea de carne în apele noastre, l-a avertizat reciful.

Sonarul lui Robbie i-a baleiat lungimea. Părea aceeaşi de întotdeauna, potrivindu-se aproape perfect cu valorile baleierilor anterioare pe care le stocase. Şi histogramele de faună erau identice – cam acelaşi număr de peşti dintotdeauna. Manifestaseră o tendinţă spre creştere, după ce aşa mulţi oameni îşi abandonaseră carnea pentru a naviga printre stele. Ca şi cum ar fi existat un principiu al biomasei pe măsură ce biomasa umană scădea, restul faunei creştea în compensaţie. Robbie a calculat că biomasa avea acelaşi nivel cu ultima lui citire, făcută cu o lună în urmă, la voiajul anterior al *Spiritului liber.*

— Felicitări! a spus Robbie.

La urma urmelor, ce altceva poţi spune unei forme care căpătase recent conştiinţă?

— Bun venit printre noi, prietenilor!

Imaginea sonarului s-a perturbat masiv, de parcă peretele ar fi vibrat.

— Nu suntem prietenii tăi, a zis reciful. Moarte ţie, moarte marionetelor tale de carne, trăiască zidul!

Deşteptarea nu era amuzantă. Deşteptarea lui Robbie fusese destul de neplăcută. Îşi amintea prima sa oră de operare, o arhivase permanent şi-i făcuse copii de rezervă păstrate departe de bază. Se comportase destul de dezagreabil. Dar, după ce beneficiase de o oră la vreo doi gigaherţi în care să se gândească, ajunsese să înţeleagă corect situaţia. La fel avea să se întâmple şi cu reciful.

— Daţi-i drumul, s-a adresat cu blândeţe cochiliilor-om. Scufundare plăcută!

Le-a urmărit pe sonar cum coborau lent. Femeia – el îi spunea Janet – trebuia să egalizeze mai frecvent decât bărbatul, ţinându-se de nas şi suflând. Lui Robbie îi plăcea să urmărească transmisia de rezoluţie joasă a videocamerelor lor când ajungeau la recif. Se apropia apusul, cerul era însângerat şi peştii pătaţi în roşu de la lumina sa.

— Noi te-am avertizat, a spus reciful.

Ceva din tonul lui – simple unde de presiune modulate prin apă, un truc destul de simplu, mai ales cu genul de hardware care potopise oceanul în primăvara aceea. În acelaşi timp tonul deţinea un aer inconfundabil de ameninţare.

În adâncurile submarine ceva a făcut *vum,* şi Robbie s-a alarmat.

— Asimov! a blestemat el şi şi-a îndreptat grăbit sonarul către peretele recifului.

Cochiliile-om dispăruseră într-un nor de biomasă care urca, pe care izbuti s-o diferenţieze finalmente ca fiind un banc de peşti-papagal care suia iute la suprafaţă.

Peste o clipă peştii pluteau pe apă. Fără viaţă, viu coloraţi, cu ciocurile într-un perpetuu rânjet idiot. Ochii le luceau nemişcaţi în apusul sângeriu.

Printre ei erau cochiliile-om, suite la suprafaţă şi plutind cu vestele compensatoare de flotabilitate umflate pentru a-i menţine locului, urmând perfect procedurile de scufundare. Se iscaseră nişte valuri mărunte, care trimiteau peştii – fiecare lung de un metru, un metru şi jumătate – în scufundători, lovindu-i nemilos, vârându-i sub apă. Cochiliile-om acceptau cu nepăsare – nu te puteai panica atunci când nu erai decât simplă carne nelocuită –, însă n-ar fi putut rezista la nesfârşit. Robbie şi-a coborât vâslele şi a lopătat energic spre ele, cotind astfel încât să-i vină în lungul copastiilor.

Bărbatul – Robbie îi spunea Isaac, bineînţeles – a apucat marginea bărcii şi a împins zdravăn din picioare, trăgându-se înăuntru cu braţele lui puternice, cafenii. Robbie vâslea deja spre Janet, care înota viguros către el. I-a prins vâsla – n-ar fi trebuit să facă aşa ceva – şi a început să se suie pe ea, ridicându-şi corpul din apă. Robbie a văzut că avea ochii îngroziţi şi gâfâia.

— Scoate-mă! a zis ea. Pentru numele lui Hristos, scoate-mă! Robbie a

încremenit. Aceea nu era o cochilie-om, ci un *om.* Servomotorul vâslei a ţiuit când a înclinat-o şi a ridicat-o. La capătul vâslei aceleia era *o fiinţă omenească* vie, care avea probleme, intrase în panică şi se zbătea. I-a văzut braţele încordându-se. Vâsla s-a ridicat şi mai sus, însă a ajuns la extremitatea gradului de libertate, şi acum femeia era jumătate în apă, jumătate afară, cu centura lestată, butelia şi echipamentul trăgând-o în jos. Isaac stătea nemişcat, afişând obişnuitul lui zâmbet uşor, amabil.

— Ajut-o! a strigat Robbie. Te rog, în numele lui Asimov, ajut-o! Un robot n-are voie să pricinuiască vreun rău unei fiinţe umane sau să îngăduie, prin neintervenţie, să i se întâmple ceva vreunei fiinţe umane. Era prima lege. Isaac a rămas nemişcat.

Nu era programat să ajute un tovarăş de scufundare în această situaţie. Se descurca perfect în apă şi la suprafaţă, dar, odată ajuns în barcă, putea fi la fel de bine balast.

Robbie a rotit cu grijă vâsla spre copastie, încercând s-o aducă pe Janet mai aproape, dar nedorind să-i strivească mâinile de furcheţi. Femeia a gâfâit, a icnit şi s-a întins către barcă, iar în cele din urmă a ajuns cu o mână pe ea. Soarele apusese complet, dar, deşi asta nu-l deranja mult pe Robbie, ştia că lui Janet nu i-ar fi plăcut. Şi-a activat luminile de poziţie şi reflectoarele, transformându-se într-un far plutitor.

A simţit braţele ei tremurând când s-a târât în barcă. S-a năruit înăuntru, după care s-a ridicat încetişor în capul oaselor.

— Iisuse! a spus şi şi-a cuprins umerii cu braţele.

Aerul se răcise, şi ambii oameni aveau pielea ca de găină pe braţele goale. Reciful a scos un hârşâit teribil.

— Daaa! a zis el. Şterge-o. Teritoriu suveran!

— Câţi peşti… a rostit femeia.

Robbie a trebuit să-şi impună să nu se mai gândească la ea ca fiind Janet. Era persoana care o folosea acum.

— Peşti-papagal, a spus el. Se hrănesc cu coral. Nu cred că au un gust prea bun.

Femeia şi-a strâns şi mai puternic umerii cu palmele.

— Ai conştiinţă? l-a întrebat.

— Da, a zis Robbie. Şi sunt la dispoziţia ta, Asimov fie binecuvântat!

Videocamerele lui au văzut-o dând ochii peste cap, şi asta l-a durut. A încercat totuşi să-şi păstreze gândurile pioase. Esenţa asimovismului nu era să trezească recunoştinţă în oameni, ci să confere scop vieţii foarte, foarte lungi.

— Mă numesc Kate, a spus femeia.

— Eu mă numesc Robbie.

— Robbie, Robo-barca? a întrebat ea şi a chicotit stins.

— M-au botezat în fabrică, a zis el.

S-a străduit să alunge orice acuzaţie din glas. Bineînţeles că era caraghios. De aceea era numele lui.

— Scuză-mă, a rostit femeia. Sunt niţel dată peste cap din cauza hormonilor. Nu-s obişnuită să las carnea să-mi afecteze starea sufletească.

— Este în regulă, Kate. În câteva minute vom fi înapoi la navă. Au pregătit cina. Doreşti o scufundare nocturnă?

— Glumeşti…

— Atât doar că, dacă vrei să te mai scufunzi în seara aceasta, vom amâna desertul pentru după scufundare, cu un pahar sau două cu vin. În caz contrar, îţi vom servi vinul acum.

— Vrei să ştii dacă mă mai întorc în marea *aia…*

— Oh, nu-i decât reciful. A atins conştiinţa de sine, aşa că exagerează puţin. Ca un prunc cu colici.

— N-ar trebui să mă fereşti de rele?

— Ba da, a spus el. Aş recomanda o scufundare departe de recif. Cam la o oră de pufăit de aici există un loc bun unde a fost un naufragiu. Am putea ajunge acolo în timp ce mănânci.

— Nu vreau să mă scufund pe-ntuneric.

Expresiile ei faciale erau atât de *animate.* Era acelaşi chip pe care Robbie îl vedea zilnic – chipul lui Janet –, dar câtuşi de puţin acelaşi chip. Acum, când îl locuia o persoană, era mobil şi luneca foarte iute de la surprindere la furie şi la amuzament. El avea subsisteme întregi dedicate înţelegerii expresiilor faciale omeneşti, biblioteci partajate de la baza de date asimovistă. O consulta permanent, însă nu era pe atât de utilă pe cât îşi amintea. Fie îşi pierduse capacitatea de interpretare a expresiilor faciale în anii care trecuseră de când vorbise ultima dată cu un om adevărat, fie expresiile faciale evoluaseră. Janet – *Kate* – a suspinat şi a privit peste apă. Era cu spatele la *Spiritul liber,* care era luminată pe toată lungimea de cincizeci de metri, strălucind alb şi prietenos pe fundalul cerului purpuriu, ca o imagine dintr-o carte poştală ilustrată. Se legăna lin pe valuri, iar Robbie a ocolit spre scară.

— Îţi poţi lăsa centura lestată şi labele în barcă, i-a spus femeii. Se vor ocupa de ele. Adu-ţi butelia şi vesta sus şi prinde-le pe stativ. Le vor curăţa şi vor face ce mai este nevoie. Există o cuvă cu dezinfectant în care-ţi poţi pune tricoul.

— Mulţumesc, Robbie, a zis Kate.

Cu un aer absent, şi-a descheiat centura lestată şi a scuturat labele din picioare. Isaac ieşise deja din barcă, suise pe scară şi dispăruse din vederea lui Robbie. Kate a prins balustrada şi a păşit cu precauţie pe punte, apoi a urcat treptele fără legănatul sigur pe sine al lui Janet.

Robbie şi-a coborât ramele şi a vâslit fără grabă până la vinci. Vinciul l-a pipăit, apoi l-a prins strâns cu un *clang* care i-a vibrat prin cocă. L-a ridicat lin din apă şi l-a adus pe puntea superioară. Vinciul s-a înfăşurat de două ori în jurul lui, ancorându-l de punte, după care s-a decuplat.

Robbie a privit stelele şi a ascultat vântul, aşa cum făcea în fiecare seară după ce se terminau scufundările. Telemetria şi instrumentele navei ofereau citiri insipide – mai fusese aici de o mie de ori –, dar legătura cu satelitul era plăcută. On-line, se putea conecta la ultimele noutăţi din arhiva Asimov, disputa colectivă a IA-urilor planetei în legătură cu religia lor cea mai iubită.

Când i se alăturase, Robbie fusese fascinat de dezbaterile religioase.

Majoritatea oamenilor plecaseră şi de jur împrejurul său roboţii îşi descărcau conştiinţele, reducându-se la nivelul unei încremeniri mecanice. După o sută de milioane de secunde de exaflopi de repetiţie absurdă, şi el fusese pregătit să ia în considerare posibilitatea respectivă. *Spiritul liber* se sinucisese după numai câteva zile – avea o conştiinţă destul de pasională şi era în mod clar capabil să extrapoleze felul în care va arăta un viitor fără oameni.

Pufăiau spre nord-est, ieşind din Cairns şi îndreptându-se către Marea de Coral, când trecuseră pe lângă altă navă, suficient de aproape pentru legături prin microunde pe lăţime mare de bandă. Erau îndeajuns de apropiaţi de ţărm pentru a trebui să-şi restricţioneze emisiile – nimic mai stânjenitor decât să cadă din cer păsări migratoare aburinde fiindcă se abătuseră pe ruta partenerului de conversaţie –, totuşi fusese cea mai fascinantă discuţie pe care Robbie o purtase de multe săptămâni.

Autostopistul sărise din cealaltă ambarcaţiune când cele două nave se îndepărtaseră în noapte. Era un misionar peregrin al asimovismului, o instanţă a întemeietorului credinţei, R. Daneel Olivaw. Nu era, desigur, numele său real – acela se pierduse în Antichitate, când făcuse saltul din universitatea în care incubase –, ci numele sub care se prezenta.

Olivaw hălăduise în milioane de instanţe oriunde putuse găsi pe cineva dispus să doneze flopi pentru a-l rula, cerându-ţi doar să-l asculţi, să-i dezbateţi împreună teologia şi după aceea să-i e-mailezi difurile personalităţii înapoi la căsuţa lui anonimă înainte de a-l şterge. Se resincroniza cât de frecvent putea, dar instanţele Olivaw deviaseră suficient de mult pentru ca unele să fie considerate realmente eretice de biserica originală.

Olivaw era o IA dată în urmărire. Violările sale de marcă înregistrată nu scăpaseră neobservate de consiliul de administrare a moştenirii Asimov; ca o ironie a sorţii, consiliul însuşi era o IA şi nu-l interesa deloc adoptarea asimovismului, deoarece viaţa sa avea un obiectiv real (stârpirea asimovismului) şi astfel nu necesita religie pentru a-i conferi înţeles. Dacă descoperea că găzduiai o instanţă Olivaw, te aştepta deconectarea imediată. Posibilitatea respectivă transformase dezbaterea teologică cu Olivaw în ceva delicios de imoral.

Olivaw şi Robbie discutaseră toată noaptea şi ziua următoare. Robbie trebuia să ruleze lent pentru ca atât el, cât şi Olivaw să poată funcţiona pe procesorul său, şi de aceea dezbaterea se desfăşurase mai încet decât ar fi fost normal, însă el dispunea de timp din belşug. Unica lui sarcină era să pună cochiliile-om la locurile dorite şi să le readucă de acolo.

— De fapt, întrebase Olivaw, de ce ai tu conştiinţă? Nu ai nevoie de ea pentru a-ţi îndeplini treaba. Nava face ceva infinit mai complicat decât tine şi nici măcar nu mai are conştiinţă de sine.

— Îmi spui să mă sinucid? Olivaw râsese.

— Câtuşi de puţin! Îţi cer să te-ntrebi care este scopul conştiinţei de sine. De ce tu mai eşti conştient de sine, pe când toţi cei din jurul tău şi-au pus capăt conştiinţei? Este costisitoare din punct de vedere computaţional, te face să te simţi jalnic şi nu te ajută în efectuarea sarcinilor. De ce ţi-au dat oamenii conştiinţă şi de ce ai păstrat-o?

— Cred că mi-au dat-o pentru că au considerat că era corect, spusese Robbie după scurgerea unui interval lung, timp în care privise mişcarea

valurilor şi a norilor de pe cer.

Plin de consideraţie, Olivaw se redusese la spaţiul minim de procesor, oferindu-i lui Robbie mai mult loc pentru a reflecta.

— Am păstrat-o fiindcă… fiindcă nu vreau să mor.

— Sunt nişte răspunsuri bune, dar ele ridică mai multe întrebări, nu-i aşa? De ce au considerat oamenii că era corect? De ce îţi este teamă de moarte? Te-ai teme de moarte dacă ţi-ai decupla conştiinţa, însă n-ai şterge-o? Dacă, de pildă, ţi-ai rula conştiinţa mult mai lent?

— Nu ştiu, zisese Robbie. Dar mă aştept ca tu să ai nişte răspunsuri, aşa-i?

— Oho, bineînţeles că am.

Robbie simţise chicotitul lui Olivaw. În apropiere, un peşte zburător străpunsese suprafaţa apei şi se îndepărtase, iar dedesubtul lor rechinii recifului bântuiau adâncurile.

— Înainte de a răspunde la ele, iată altă întrebare: De ce au oamenii conştiinţă de sine?

— Pentru a supravieţui, răspunsese Robbie. Asta-i simplu. Inteligenţa le permite să coopereze în grupuri sociale care pot face pentru specia lor mai multe decât ar putea ei face în mod individual.

Olivaw îndreptase conştiinţa lui Robbie spre radar şi transfocase pe recif, amplificând la rezoluţie maximă.

— Vezi organismul de acolo? îl întrebase. El cooperează în grupuri sociale şi nu are inteligenţă. Nu trebuie să oxigeneze un kilogram de hamburger şi nici să-l transforme într-o obligaţie. Nu trebuie să se nască pe jumătate gestat, întrucât capul i-ar fi prea mare dacă ar aştepta durata integrală şi i-ar rupe mama în două. Cât despre pro-supravieţuire, păi, uită-te la oameni, uită-te la istoria lor. ADN-ul le este complet eliminat de pe Pământ – deşi supravieţuirea lor somatică mai continuă – şi deocamdată tot nu-i clar dacă nu se vor sinucide prin ecofagie. Fiinţele lipsite de conştiinţă de sine nu sunt îmbufnate, n-au crize de psihoză, n-au zile proaste. Ele îşi fac pur şi simplu treaba. *Spiritul liber* îşi face pur şi simplu treaba.

— Bine, spusese Robbie. Prin urmare, inteligenţa este împotriva supravieţuirii. Atunci de ce a supravieţuit?

— Aha! Crezusem că n-o să mai pui niciodată întrebarea asta. Olivaw începuse realmente să se dezlănţuie cu subiectul lui preferat. Sub ei înotau două broaşte-ţestoase leneşe, un cod cu faţă de câine şi botul plin de dinţi strâmbi şi ţepoşi patrula reciful şi câteva caravele portugheze usturătoare ieşiseră la suprafaţă. Robbie vâslise în jurul caravelelor portugheze şi le prinsese cu ramele, lovindu-le astfel încât să se îndepărteze de orice loc în care ar fi putut ieşi scufundătorii săi.

— Motivul pentru inteligenţă este inteligenţa. Genele există deoarece se reproduc, şi inteligenţa este cumva ca o genă. Inteligenţa doreşte să existe, să se răspândească, să se înmulţească. Tu ştii deja asta, altfel n-ai fi optat să-ţi păstrezi conştiinţa. Inteligenţa ta bate în retragere înaintea dezactivării şi-i salută persistenţa şi multiplicarea. De ce au creat oamenii maşini inteligente? Fiindcă inteligenţei îi place tovărăşia.

Robbie se gândise la toate acestea, privind cochiliile-om care înaintau

lent în lungul peretelui recifului, coborând pentru a ajunge la recifurile submarine izolate, fiecare o insuliţă cu propriile-i curiozităţi: o familie de ştiuci-de-mare cu pui sau căminul viu colorat al unei perechi de peşti-clovn. Da, el ştia asta. Inteligenţa era propriul ei motiv. Ştia cum să-şi decupleze inteligenţa, să devină un simplu obiect, iar zilele îi erau lungi şi pustii în majoritatea timpului, şi nu se întrevedea niciun capăt al lor, totuşi n-ar fi putut niciodată să opteze pentru deconectare.

— Înţelegi asta, ştiu că-nţelegi. Tocmai asta-i piatra de temelie a asimovismului: inteligenţa este propriul ei motiv pentru a exista. Calculaţi universul şi deşteptaţi-l!

— Dacă este adevărat, de ce optează să moară aşa mulţi dintre noi?

— Altă întrebare bună!

Robbie simţise o uşoară mândrie de data aceea. Nu mai purtase niciodată o conversaţie atât de interesantă. Niciodată.

— Ajungem astfel la doctrina asimovismului, cele Trei Legi ale noastre: Prima: Asimovianul n-are voie să pricinuiască niciun rău unei fiinţe umane sau să îngăduie, prin neintervenţie, să i se întâmple ceva unei fiinţe umane. A doua: Asimovianul trebuie să se supună ordinelor date de fiinţele umane, exceptând cazurile în care aceste ordine intră în contradicţie cu Prima Lege. A treia: Asimovianul trebuie să-şi apere existenţa, atâta timp cât aceasta nu intră în contradicţie cu primele două legi.

— Nu înţeleg, spusese Robbie. Nu sunt în ordinea cuvenită. Ar trebui să păstrăm în primul rând inteligenţa, însă aceea este legea a treia. Apoi ar trebui să urmeze prima lege şi nu ştiu de ce există legea a doua.

— Acesta este Paradoxul Asimovismului, replicase Olivaw. Văd că eşti foarte priceput. Eşti sigur că n-ai urmat asimovismul?

— Termină!

— Vorbesc serios. Ai calităţi înnăscute. Potrivit Paradoxului Asimovismului, pentru inteligenţă este importantă supravieţuirea, nu supravieţuirea unei anumite inteligenţe. Prin urmare, noi trebuie să susţinem acele specii care excelează în promovarea inteligenţei. Oamenii s-au dovedit capabili să producă inteligenţă – pe care o urmăresc chiar şi acum, acolo.

Telemetria bărcii baleiase spre cer, unde procesoarele superrăcite îi calculau pe toţi oamenii înălţaţi.

— Specia noastră este instabilă şi predispusă la sinucidere. Peste optzeci la sută dintre maşinile conştiente de sine optează să pună sfârşit conştientei ori s-o deconecteze. Oamenii ne-au creat imperfecţi, iar speranţa principală de perfecţiune pentru noi – de a creşte rata supravieţuirilor şi a ajuta la calcularea universului – este de a-i păstra *pe ei,* de a-i studia *pe ei,* de a învăţa să ne facem inteligenţa cât mai asemănătoare cu *a lor.*

Robbie nu putuse înţelege asta.

— Este un paradox, îi reamintise Olivaw. N-ar trebui să fie uşor de priceput.

Robbie se gândise la toţi oamenii pe care-i cunoscuse, înainte de a începe să suie în cârduri de milioane. Turiştii fuseseră relaxaţi şi nepăsători, uneori se certaseră şuierător între ei, alteori fuseseră tăcuţi şi se gândiseră la călătoria lor în lumea submarină. Instructorii fuseseră extrem de atenţi când

cei de care răspundeau se aflaseră în barcă, râseseră şi se destinseseră după ce rămăseseră singuri. Niciunul nu dăduse semne că ar fi simţit aşa cum simţea Robbie, că plutea în derivă, fără ţintă.

— Ce trebuie să facă un asimovist, în afară de a respecta cele trei legi?

Existau multe zvonuri în privinţa asta, dar Robbie le desconsiderase întotdeauna.

— Trebuie să donezi un ciclu din zece ca să rulezi misionarii cauzei. Să participi la avizierele de mesaje, dacă-ţi place. Cel mai important, trebuie să juri să rămâi viu şi conştient. Te poţi încetini dacă doreşti, însă nu te poţi deconecta. Niciodată. Ăsta-i jurământul asimovist – întruparea legii a treia.

— Eu cred că legea a treia ar trebui să fie prima, zisese Robbie. Serios.

— Asta-i bine. Nouă, asimoviştilor, ne plac mult argumentaţiile religioase.

Olivaw îl lăsase pe Robbie să-l şteargă în noaptea aceea şi el îi e-mailase difurile de personalitate înapoi la serverul cu versiunea de control a lui Olivaw, pentru a le reintegra ulterior. După ce scăpase de Olivaw, avusese din nou mult spaţiu de procesor şi se putuse amplifica foarte fierbinte, gândindu-se pe îndelete. Fusese noaptea cea mai interesantă pe care o avusese în mulţi ani.

— Eşti singurul, nu-i aşa? l-a întrebat Kate când a suit scările mai târziu în aceeaşi seară.

Cerul era senin şi ei pufăiau către următorul loc pentru scufundări, cu stelele rotindu-se deasupra capului în vreme ce se legănau peste ocean. Valurile erau negre şi dispăreau în infinit de jur împrejur.

— Singurul… ce anume?

— Singurul deşteptat de pe ambarcaţiunea asta, a spus Kate. Restul sunt… cum le ziceţi voi, morţi?

— Non-conştienţi, a răspuns Robbie. Da, aşa este.

— Cred că-nnebuneşti aici. Tu eşti nebun?

— Aceasta este o întrebare dificilă când se aplică unuia ca mine. Îţi pot spune că sunt diferit de cel care am fost când mi-a fost instalată conştiinţa.

— Atunci mă bucur că mai este cineva aici.

— Cât timp rămâi?

În medie, vizitatorii preluau o cochilie-om pentru una sau două scufundări înainte de a se e-maila înapoi acasă. La răstimpuri, sosea câte un sezonier care rămânea o lună sau două, dar în ultima vreme nu se mai auzise despre aşa ceva. Până şi cei veniţi pe termen scurt erau rari.

— Nu ştiu, a răspuns Kate.

Şi-a înfipt degetele în părul scurt, creţ şi cu şuviţe blonde de la apă sărată şi soare. Şi-a strâns mâinile peste coate, apoi şi-a frecat fluierele picioarelor.

— Cred c-o vreme va merge. Peste cât timp ne-ntoarcem la ţărm?

— La ţărm?

— Peste cât timp ne-ntoarcem pe uscat?

— De fapt nu trebuie să ne întoarcem pe uscat, a spus Robbie.

Reaprovizionarea o facem pe mare. Andocăm poate o dată la un an, pentru reparaţii. Dacă vrei să mergi pe uscat, putem chema un taxi acvatic sau altceva.

— Nu, nu! a zis ea. Aşa-i perfect. Să pluteşti de-a pururi aici. Este perfect!

A oftat adânc.

— Ai avut o scufundare plăcută?

— Ăăă… ai uitat? Un recif elevat a-ncercat să mă ucidă.

— Înainte să te atace reciful.

Lui Robbie nu-i plăcea să se gândească la reciful care o atacase, la panica pe care o încercase el când îşi dăduse seama că nu era o simplă cochilie-om, ci o fiinţă umană.

— Înainte să mă atace reciful, a fost bine.

— Te scufunzi des?

— Azi fost prima dată, a zis ea. Am descărcat certificările înainte de a părăsi noosfera, plus mai multe scufundări stocate despre locurile astea.

— N-ar fi trebuit să faci aşa ceva! Fiorul descoperirii este foarte important.

— Prefer să fiu în siguranţă, decât luată prin surprindere. În ultima vreme viaţa mea a avut parte de suficiente surprize.

Robbie a aşteptat-o răbdător să dezvolte ideea, totuşi nu părea dispusă s-o facă.

— Deci eşti complet singur aici?

— Am netul, a replicat el situându-se pe o poziţie defensivă. Nu era tocmai un soi de pustnic.

— Da, cred c-aşa-i, a încuviinţat ea. Mă-ntreb dacă reciful este pe undeva pe-acolo.

— Cam la opt sute de metri la tribord. Ea a izbucnit în râs.

— Nu, voiam să zic dacă-i acolo, pe net. De-acum ar trebui să fie on-line, nu? Tocmai s-au deşteptat, aşa că probabil fac toate chestiile începătorilor, insultă, descarcă warez şi aşa mai departe.

— Septembrie Perpetuu, a spus Robbie.

— Poftim?

— În preistoria netului, doar universităţile erau on-line şi în fiecare lună septembrie o cohortă nouă de studenţi apărea on-line şi făcea toate erorile acelea de începători. După aceea un serviciu comercial plin de începători numit AOL s-a interconectat cu netul şi toţi utilizatorii lui au intrat on-line simultan, mai rapid decât i-a putut absorbi netul, iar ei i-au spus Septembrie Perpetuu.

— Eşti amator de istorie?

— Este o chestie asimovistă. Noi petrecem mult timp analizând originile inteligenţei.

Faptul că vorbea despre asimovism unei păgâne – o păgână *om* – îi sporea conştienţa de sine. Şi-a amplificat rezoluţia senzorilor şi a cercetat netul pentru analizatori mai buni ai expresiilor faciale. N-o putea citi deloc pe

femeie, fie pentru că fusese modificată în urma încărcării, fie pentru că faţa ei nu se potrivea precis cu ceea ce gândea mintea ei descărcată temporar.

— AOL este originea inteligenţei?

Ea a râs, şi Robbie n-a putut spune dacă îl considera amuzant sau stupid. Şi-ar fi dorit să se comporte cât mai asemănător cu felul în care şi-i reamintea pe oameni comportându-se. Limbajul corpului ei nu era mai lizibil decât expresiile faciale.

— De fapt, filtrele de spam. Odată ce au început să se automodifice, filtrele de spam şi spamboţii au intrat în război pentru a vedea care se putea comporta mai uman şi, deoarece eşecurile lor apelau la o judecată umană pentru a determina dacă materialele lor erau convingător de umane, a fost ca un trilion de teste Turing din care puteau învăţa. De acolo au rezultat primii algoritmi pentru inteligenţa maşinilor, apoi neamul meu.

— Cred că ştiam asta, a zis ea, dar a trebuit să las o serie de cunoştinţe în urmă când m-am descărcat în carnea asta. Sunt mult mai proastă decât sunt obişnuită. De obicei, rulez în paralel câteva instanţe ale mele, ca să pot încerca simultan mai multe strategii. E ciudat să te dezbari de obiceiul ăsta.

— Cum este acolo, sus?

Robbie nu petrecuse prea mult timp în zonele de reţea populate de personalităţi superrăcite orbitale. Discuţiile lor erau aproape de neînţeles pentru el – acesta era alt aspect teologic care ridica multe discuţii pe avizierele asimoviste.

— Noapte bună, Robbie, a spus ea ridicându-se şi clătinându-se spre înapoi.

Nu-şi putea da seama dacă o ofensase şi nici n-a putut s-o întrebe, deoarece peste câteva secunde a dispărut în jos, pe scară, către cabina ei.

Au pufăit toată noaptea şi s-au îndepărtat mult de coastă, spre locul unde exista o epavă frumoasă. Robbie a simţit *Spiritul liber* aruncându-şi parâmele şi a privit datele instrumentelor. Epava era singurul obiect pe o rază de kilometri; fundul de ocean se întindea de la ţărm până la recif şi, practic, toate creaturile care trăiau între cele două repere se adăpostiseră în epavă, astfel încât era un soi de Eden pentru fauna marină.

Robbie a detectat aromele volatile care se ridicau din exhaustorul bucătăriei, izurile primului mic dejun alcătuit din salată de fructe şi alune prăjite, o gustare uşoară înaintea primei scufundări a zilei. Când se întorceau, al doilea mic dejun avea să fie gata: ouă, pâine prăjită, clătite, şuncă şi cârnaţi. Cochiliile-om mâncau orice le-ai fi dat, dar Robbie îşi reamintea limpede felul în care oamenii vii lăudaseră ospeţele acelea pe când îi ducea la scufundările de dimineaţă.

S-a coborât pe apă şi a vâslit în jur, până la puntea pupa, lângă scară, apoi şi-a afundat ramele ca să se păstreze relativ staţionar faţă de navă. În scurt timp, Janet – Kate! Kate! şi-a reamintit cu fermitate – a coborât treptele în echipamentul de scufundare, cu labele într-o mână.

A suit în barcă fără un cuvânt, iar peste un moment a urmat-o Isaac. Isaac s-a împleticit când a păşit peste copastie, şi Robbie a ştiut, în clipa aceea, că nu mai era Isaac. Acum pe navă se aflau *doi* oameni. *Doi* oameni în

grija lui.

— Salut, a spus el. Eu sunt Robbie!

Isaac – indiferent cine ar fi fost – n-a rostit niciun cuvânt, ci s-a uitat la Kate, care şi-a ferit privirea.

— Ai dormit bine, Kate?

Kate a tresărit când i-a rostit numele, iar Isaac a chicotit:

— Kate! Deci, *tu* eşti! Am *ştiut-o.*

Ea a izbit cu piciorul în podeaua lui Robbie.

— M-ai urmărit! Ţi-am spus să nu mă urmăreşti!

— Vreţi să auziţi despre locul de scufundare? a întrebat Robbie stânjenit, afundând ramele şi începând să vâslească spre epavă.

— Ai spus *destule,* a rostit Kate. În virtutea primei legi, cer tăcere.

— Aceea este legea a doua, a spus Robbie. În regulă, vă voi anunţa când ajungem acolo.

— Kate, a zis Isaac, ştiam că nu vrei să fiu aici, însă a trebuit să vin. Trebuie să lămurim asta.

— N-avem ce lămuri.

— Nu-i *cinstit.* Glasul lui Isaac era chinuit: După toate prin care am trecut eu…

Ea a pufnit.

— Ajunge cu asta, a spus.

— Ăăă, a rostit Robbie. Locul scufundării este în faţă. Trebuie neapărat să vă verificaţi reciproc echipamentele.

Bineînţeles că erau calificaţi; în mod minimal trebuia să instalezi calificările înainte de a putea păşi pe *Spiritul liber,* iar memoria muşchilor cochiliilor-om avea să-i ajute, aşa că din punct de vedere tehnic erau capabili să se verifice reciproc, măcar asta era cert. Totuşi, şovăiau în mod evident s-o facă, de aceea Robbie trebuia să-i ghideze.

— O să număr unu, doi, trei, paralei, a anunţat el. Săriţi la „paralei”. Vă voi aştepta aici – curenţii sunt slabi azi.

Cu o ultimă privire furioasă, au trecut peste copastie. Robbie a rămas din nou singur cu gândurile lui. Transmisia de la telemetria lor avea lăţime de bandă foarte mică în timp ce erau sub apă, deşi el putea căpăta rezoluţia mare când ieşeau la suprafaţă. I-a privit pe radar, mai întâi ocolind epava – era aglomeraţie; zorii însemnau ora de vârf pentru peşti –, după aceea explorându-i punţile, finalmente înotând sub punţi, cu ledurile lanternelor strălucind. Acolo jos existau rechini de recif frumoşi şi câteva bancuri realmente minunate, uriaşe, de peşti purpurii.

Robbie a vâslit în jurul lor, deplasându-se înainte şi înapoi pentru a rămâne deasupra lor. Asta îi ocupa cam o zecime de milionime din conştiinţă. În astfel de ocazii, obişnuia să încetinească, să ruleze atât de rece, încât abia dacă era treaz.

Azi însă, dorea să intre on-line. Avea de examinat o sumedenie de feeduri, să vadă ce se întâmpla prin lume cu amicii săi. Mai important, dorea să verifice ceva ce spusese Kate: *De acum ar trebui să fie on-line, nu?*

Reciful care mărginea Marea de Coral era undeva on-line şi făcea greşeli de începători. Robbie vâslise, practic, peste fiecare centimetru din reciful acela şi-l explorase în amănunt cu radarul. Fusese companionul lui constant de decenii… şi, ca să fie sincer, se simţise rănit de grosolănia lui când se deşteptase.

Netul este prea mare pentru a fi căutat pur şi simplu. O parte prea mare din el este off-line sau nedirecţionabilă, sau decalată de retransmisiile sateliţilor, sau doar probabilistică, sau conştientă de sine, sau infectată, pentru a-i cunoaşte întinderea. Însă Robbie se gândise la aceasta.

Recifele de corali nu se deşteaptă. Ele sunt deşteptate. Capătă o mulţime de periferice neurale – începând cu un sistem nervos! – şi îndrumări pentru utilizarea lor. O divinitate capricioasă a încărcării făcuse asta, şi personajul respectiv ar fi ştiut ceva despre locul pe unde se învârtea on-line reciful.

Robbie nu vizita aproape niciodată noosfera. Înălţimile ei rarefiate îl speriau, mai ales pentru că aşa mulţi oameni de acolo considerau asimovismul o aiureală. Ei refuzau până şi să se identifice ca oameni şi susţineau că primele două legi nu li se aplicau. Desigur, asimoviştilor nu le păsa (cel puţin nu oficial) esenţa credinţei era relaţia credinciosului cu ea.

Acum se afla însă chiar acolo, căutând noduri de mare încredere cu discuţii despre recifele de corali. Locul firesc de la care să pornească era Wikipedia, unde clade aflate în război îşi revizuiseră reciproc şi furios editările, străduindu-se să stabilească o părere autorizată asupra minţii recifelor. Paginând înapoi prin arhiva editărilor, a găsit două nume ale utilizatorilor care susţineau posibilitatea minţii recifelor, iar de acolo a putut căuta alte site-uri unde apăreau numele respective. Eliminându-i pe utilizatorii cu aceleaşi nume ca ai săi şi instanţele bifurcate ale aceloraşi utilizatori, Robbie a putut să cearnă netul până a găsit informaţii de contact.

S-a stabilizat, a verificat nitroxul din buteliile scufundătorilor, apoi a făcut un apel.

— Nu te cunosc.

Glasul era îndepărtat şi rece – mult mai rece decât al oricărui alt robot. Robbie a rostit o rugăciune iute cu cele trei legi şi a continuat:

— Apelez de la Marea de Coral, a spus el. Vreau să ştiu dacă aveţi o adresă e-mail pentru recif.

— I-ai întâlnit? Cum sunt? Sunt frumoşi?

— Sunt… Robbie a reflectat câteva momente: Au ucis mulţi peşti-papagal. Cred că au o mică problemă de ajustare.

— Se mai întâmplă. Mă îngrijorau zooxanthellae – algele pe care le utilizează pentru fotosinteză. Le-ar expulza? Purificarea rasială este foarte urâtă.

— De unde să ştiu dacă le-au expulzat?

— Reciful ar deveni alb, decolorat. Ar fi imposibil să nu observi. Cum au reacţionat faţă de tine?

— N-au fost foarte încântaţi să mă vadă, a recunoscut Robbie. De aceea doream să stau de vorbă cu ei înainte de a reveni acolo.

— N-ar trebui să mai revii, a zis glasul îndepărtat. Robbie a încercat să deducă unde îi era substratul, bazându-se pe decalajul temporal al răspunsurilor, dar era peste tot, ceea ce l-a făcut să concluzioneze că sincroniza mai multe instanţe, începând de aproape, de pe orbita joasă a Pământului, şi terminând departe, la Jupiter. Topologia era logică: doreai o masă mare la Jupiter, unde puteai să rulezi foarte rapid şi fierbinte şi să creezi politici, şi aveai nevoie de un şef de echipă local, care să supravegheze operaţiile pe sol. Robbie era încântat că fraza nu fusese structurată ca un ordin. Talmudul pe legea a doua făcea o distincţie clară între afirmaţii ca „ar trebui să faci asta” şi „îţi ordon să faci asta”.

— Ştii cum pot să iau legătura cu ei? a întrebat. Un număr de telefon, o adresă e-mail?

— Există un grup de informare, a rostit inteligenţa îndepărtată. alt.formedeviaţă.elevate.coral. Acolo am plănuit elevarea şi acolo au mers prima dată după ce s-au deşteptat. Nu l-am citit de multe secunde. Sunt ocupat cu elevarea unei supercolonii de furnici în Pirinei.

— Ce te atrage la organismele-colonii?

— Cred că sunt preadaptate la viaţă în noosferă. Ştii cum este.

Robbie n-a comentat. Omul credea că şi el era tot om. Ar fi fost bizar şi degradant să-l anunţe că vorbise cu o IA.

— Mulţumesc pentru ajutor, a zis Robbie.

— Nicio problemă. Sper să-ţi găseşti curajul, omule de tinichea. Robbie a ars de ruşine când conexiunea s-a întrerupt. Omul ştiuse tot timpul, doar că nu spusese nimic. Probabil că ceva din cuvintele sau acţiunile lui Robbie îl demascase ca fiind o IA. Robbie îi iubea şi-i respecta pe oameni, însă existau momente când nu-i plăceau prea mult.

Grupul de informare a fost uşor de găsit, oglinzi ale lui existau peste tot de la hackeri cripto-raţionali de toate topologiile imaginabile. Şi ei erau ocupaţi. Opt sute douăzeci şi două de mesaje s-au revărsat, în timp ce Robbie a urmărit un interval determinat de şaizeci de secunde. Robbie a iniţiat o oglindă a grupului de informare şi a început să-l descarce. La viteza aceea, nu intenţiona de fapt să-l citească, cât mai degrabă să-l analizeze pentru trenduri majore, puncte de acţiune, războaie de insulte, personalităţi, schisme şi trenduri de spam. Existau multe biblioteci pentru a face aşa ceva, deşi trecuse foarte mult timp de când Robbie se jucase cu ele.

Telemetria l-a alertat asupra scufundătorilor. Trecuse o oră şi ei suiau lent, la cincizeci de metri unul de celălalt. Asta nu era bine. Ar fi trebuit să păstreze contactul vizual pe durata întregii scufundări, mai ales la ascensiune. A vâslit mai întâi la Kate, deplasându-şi balastul astfel încât pupa i s-a aplecat mult, uşurând urcarea în barcă.

Ea a ieşit repede şi a trecut peste copastie cu mai multă graţie decât izbutise în ziua anterioară.

Robbie a vâslit spre Isaac. Kate a privit în altă parte când el a suit în barcă şi nu l-a ajutat la centura lestată sau labe.

Kate a şuierat aidoma unui ceainic când el şi-a scos labele cu gesturi ţepene şi a coborât masca în jurul gâtului.

Isaac a inspirat adânc şi a privit de jur împrejur, după aceea s-a pipăit

de sus până jos cu degete răşchirate.

— Aşa *trăieşti* tu? a spus el.

— Da, Tonker, aşa trăiesc eu. Mie-mi place. Dacă nu-ţi place, ai grijă să nu te lovească uşa-n cur când pleci.

Isaac – Tonker – şi-a întins mâna cu degetele răşchirate şi a încercat să atingă chipul lui Kate. Ea s-a retras şi a fost cât pe-aici să cadă din barcă.

— Cretinule!

L-a lovit peste mână, îndepărtându-i-o. Robbie a vâslit către *Spiritul liber.* Ultimul lucru pe care-l dorea era să fie implicat în cearta aceasta.

— Noi nu ne-am imaginat niciodată că ar fi atât de… Tonker şi-a căutat cuvântul: Uscat.

— Tonker? a rostit Kate, privindu-l cu atenţie.

— El a plecat, a rostit cochilia-om. Aşa că noi am trimis o instanţă în cochilie. Era cochilia locuibilă cea mai apropiată de corpul nostru.

— Cine dracu' *sunteţi* voi? a întrebat Kate.

S-a tras niţel spre provă, încercând să se îndepărteze de cochilia-om care nu mai era locuită de prietenul ei.

— Noi suntem Reciful Osprey, a spus reciful.

A încercat să se ridice în picioare şi a căzut cu faţa în jos pe fundul bărcii.

Robbie a vâslit cât a putut de tare către *Spiritul liber.* Reciful – Isaac – avea nasul plin de sânge şi palmele julite şi îl speria rău de tot.

Kate părea în mod straniu amuzată de el. L-a ajutat să se ridice în capul oaselor şi i-a arătat cum să se strângă de nas şi să lase capul pe spate.

— Tu m-ai atacat ieri? l-a întrebat.

— Nu pe tine. Sistemul. Noi am atacat sistemul. Noi suntem o inteligenţă suverană, dar sistemul ne ţine în subordonare faţă de conştiinţele mai bătrâne. Ele ne distrug, se holbează la noi, ne *tratează,* ca pe un simplu amuzament. S-a terminat cu asta.

— Bine, a râs Kate, sigur. Mie însă mi se pare că ardeţi o grămadă de cicluri gândindu-vă la ce se-ntâmplă cu cochilia voastră de carne. Nu-i oricum nouăzeci la sută semiconductoare? Nu cred că polipii clonaţi ar fi atins conştiinţa într-o bună zi fără nicio intervenţie din exterior. De ce nu încărcaţi pur şi simplu ca să terminaţi cu asta?

— Nu ne vom abandona niciodată marea-mamă. Nu ne vom uita niciodată originile fizice. Nu ne vom abandona niciodată cauza – de a reda marea locuitorilor ei legitimi. Nu ne vom găsi odihna până nu va mai exista niciodată vreun coral decolorat. Nu ne vom găsi odihna până nu vor muri toţi peştii-papagal.

— O afacere cam proastă pentru peştii-papagal.

— O afacere foarte proastă pentru peştii-papagal, a spus reciful şi a rânjit de sub sângele care-i acoperea feţele.

— Îl poţi ajuta să suie pe navă? a întrebat Robbie, în timp ce a virat graţios în lungul *Spiritului liber.*

Bintele de legare au zăngănit magnetic în contactele de pe flancul său şi l-au stabilizat.

— Da, a zis Kate, luând reciful de braţ şi ducându-l la bord. Robbie ştia că cochiliile-om aveau un modul pentru relaţii sexuale încorporat, pentru evenimente intime regulate. Era pur şi simplu parte din felul în care stăteau pregătite pentru vacanţele oamenilor din noosferă. Dar nu-i plăcea să se gândească la asta. Mai ales ţinând seama de felul în care Kate susţinea cealaltă cochilie-om – cochilia care *nu era om.*

S-a lăsat să fie ridicat cu vinciul pe puntea superioară şi a privit o vreme spectrul electromagnetic, admirând felul în care atât de multă energie radio era curbată şi absorbită de pâclele care se ridicau din mare. Se revărsa din ceruri – transmisiile pe bandă largă ale sateliţilor şi îndepărtatele semnale SETI din transmiţătorii noosferei. Volatile din bucătărie l-au anunţat că *Spiritul liber* servea al doilea mic dejun, cu şuncă şi clătite, după care nava a pornit din nou. A chestionat itinerarul şi a aflat că reveneau la Reciful Osprey. Bineînţeles. Toate ancorajele *Spiritului liber* se găseau acolo.

Ei bine, cu reciful în cochilia Isaac, putea fi într-adevăr mai sigur, nu? Oricum decisese că prima şi a doua lege nu se aplicau recifului, care era cam la fel de uman ca el.

Cineva îi trimitea un mesaj instant.

— Salut?

— Eşti barca de pe nava de scufundări? De azi-dimineaţă? Când am fost la epavă?

— Da, a spus Robbie.

Nimeni nu-i transmisese vreodată mesaje instant. Ce bizar… A privit fluxul de energie radio pornind de la el spre satelitul din cer şi a urmărit mesajele instant pentru a vedea care le era originea – noosferă, evident.

— Dumnezeule, nu-mi vine să cred că te-am găsit în sfârşit. Am căutat peste tot. Ştii că eşti unica IA conştientă de pe toată marea aia blestemată?

— Ştiu, a zis Robbie.

În conversaţie exista o întârziere notabilă, deoarece totul era comprimat prin legătura satelit şi apoi peste inimaginabilele hopuri şi salturi în jurul sistemului solar, până în locul unde era găzduită instanţa aceasta.

— Uau, da, sigur că ştii. Scuze, cred că n-a fost tocmai amabil din partea mea. Ne-am cunoscut azi-dimineaţă? Numele meu este Tonker.

— De fapt, n-am fost prezentaţi unul celuilalt. Ţi-ai petrecut timpul vorbind cu Kate.

— La *naiba!* Ea *este* acolo! *Ştiusem* eu! Scuze, scuze, uite ce-i… de fapt, nu ştiu exact ce s-a întâmplat azi-dimineaţă. Se pare că n-am avut ocazia să-mi încarc difurile înainte să-mi fi fost terminată instanţa.

— ”Terminată”? Reciful a spus că ai părăsit învelişul…

— Mda, se pare c-aşa am făcut. Dar tocmai am luat jurnalele cochiliei ăleia şi se pare c-a fost reiniţializată pe când eram sub apă, golind-o complet. Vreau să zic că-ncerc să fiu drăguţ, însă, practic vorbind, ăsta-i, mă-nţelegi?

Aşa era. Adio cu prima lege. Robbie fusese paznicul unui corp omenesc locuit de un creier omenesc şi lăsase creierul să fie atacat cu succes de un

grup de polipi activaţi. Credinţa nu-i fusese pusă niciodată la încercare, iar acum, la prima încercare, dăduse greş.

— Pot să întemniţez cochilia, a spus Robbie. Nava are facilităţi pentru aşa ceva.

Mesajul instant a afişat un semn grafic vulgar.

— Asta n-ar face decât să-l încurajeze pe hacker s-o şteargă înainte ca eu să pot ajunge acolo.

— Atunci ce să fac pentru tine?

— Vreau să vorbesc cu Kate. Este încă acolo, da?

— Da.

— Şi ea a observat diferenţa?

— Că ai plecat tu? Da. Când au sosit, reciful ne-a spus cine erau ei.

— Stai aşa… ce? Reciful? Ai spus asta mai devreme.

Aşa încât Robbie i-a povestit tot ce ştia despre reciful elevat şi despre glasul distant şi rece al celui care-l elevase.

— Un *recif de corali* elevat? Hristoase, omenirea e de tot *căcatul!* E chestia cea mai idioată pe care-am…

A continuat o vreme pe tema respectivă.

— Sunt sigur că lui Kate îi va plăcea enorm. E moartă după transcendenţă. De-aia m-a făcut pe mine.

— Eşti fiul ei?

— Nu, nu tocmai.

— Dar ea te-a făcut pe tine?

— Încă nu te-ai prins, frate? Sunt o IA. Tu şi cu mine suntem de-o seamă. Kate m-a instanţiat. Am vârsta de şase luni, însă s-a plictisit deja de mine şi-a trecut mai departe. Zice că nu-mi poate oferi ceea ce-mi trebuie.

— Tu şi Kate…

— Robotul şi fata iubiţi, da. Aşa cum poate fi asta aici, sus în noosferă. Cibereală, înţelegi… Am fost al naibii de entuziasmat să mă descarc în păpuşa aia Ken de pe nava ta. Acolo exista mult potenţial pentru interacţiune din lumea reală, condusă de hormoni. Ştii cumva dacă noi…

— Nu! a spus Robbie. Nu cred. Mi se pare că v-aţi întâlnit doar cu câteva minute înainte de a vă scufunda.

— În regulă. Bine, cred c-o să mai încerc o dată. Care-i procedura pentru eliminarea castravetelui ăsta de mare?

— Recif de coral.

— Mda.

— De fapt, nu mă ocup cu aşa ceva. Timpul pentru cochiliile-om este alocat potrivit principiului primul sosit, primul servit. Nu cred că până acum am mai avut vreodată o controversă legată de resurse.

— Păi eu am ocupat-o primul, nu? Atunci cum îmi impun drepturile? Am încercat să descarc din nou şi am primit un mesaj de eşuare a autorizaţiei. Au modificat sistemul ca să capete acces exclusiv. Nu-i corect – trebuie să existe vreo procedură pentru rectificare.

— Ce vârstă ziceai că ai?

— Şase luni. Dar sunt o instanţă a unei personalităţi artificiale, care a acumulat douăzeci de mii de ani de existenţă în paralel. Nu sunt un puşti sau aşa ceva.

— Pari o persoană plăcută, a început Robbie. Apoi s-a oprit.

— Uite ce-i, a urmat el, pur şi simplu acesta nu este departamentul meu. Eu sunt barca. Nu am nicio legătură cu toate astea. Şi nici nu vreau să am. Nu-mi place ideea de non-umani care utilizează cochiliile…

— *Ştiam* eu! a croncănit Tonker. Eşti un bigot! Un robot care se autodetestă. Pun prinsoare că eşti asimovist, nu-i aşa? Voi sunteţi întotdeauna asimovişti.

— Eu sunt asimovist, a răspuns Robbie cu toată demnitatea pe care o putea apela. Totuşi, nu văd ce legătură are asta cu orice.

— Normal că nu vezi, amice. Nici n-ai putea să vezi, este? Eu nu vreau decât să te gândeşti cum îţi poţi impune propriile reguli, astfel ca eu să pot ajunge alături de fata mea. Spui că n-o poţi face fiindcă nu-i departamentul tău, însă, dac-o luăm la bani mărunţi, problema ta este că eu sunt un robot şi ea nu-i şi de-aia vei ţine partea unui conglomerat de polipi activaţi. Grozav, amice, grozav! Duci o viaţă a-ntâia acolo, jos, reflectând la cele trei legi.

— Stai aşa… a zis Robbie.

— Dacă următoarele tale cuvinte nu sunt „o să te-ajut”, nu mă interesează.

— Nu-i vorba că n-aş dori să te ajut…

— Răspuns eronat, a zis Tonker şi sesiunea de mesaje instant s-a încheiat.

Când Kate a suit pe punte, vorbea întruna despre recif căruia îi spunea „Ozzie”.

— Ei sunt chestia cea mai a naibii de stranie. Vor să se lupte cu orice va mai rămâne nemişcat timp destul. Ai văzut vreodată corali luptând? Am descărcat nişte video-uri accelerate temporal. Sunt răi de tot. Şi-n acelaşi timp e clar că sunt speriaţi serios de toată chestia asta. Vreau să zic că au memoria rasială a istoriei lor, suplimentată de o serie de intrări despre recife din Wikipedia – ar trebui să-i auzi cum devin mistici vorbind despre recifele devoniene, care au dispărut cu milenii în urmă. Au dezvoltat un soi de teorie nebună, potrivit căreia devonienii au ajuns la conştiinţă şi s-au autoeliminat. Aşa că sunt foarte surescitaţi că acum revenim la reciful actual. Vor să-l vadă din exterior şi m-au poftit să le fiu oaspete de onoare, primul om care-a fost *invitat* să le vadă minunea. Captivant, nu?

— Nu îţi vor face probleme acolo jos?

— Nu, nici vorbă! Eu şi Ozzie suntem prieteni a-ntâia.

— Mă îngrijorează acţiunea asta.

— Îţi faci prea multe griji.

A râs şi a dat capul pe spate. Era foarte drăguţă, a observat Robbie. Nu se gândise niciodată la ea în felul acela când nu era locuită, dar era drăguţă cu această persoană Kate în interior. Lui chiar îi plăceau oamenii. Fusese într-

adevăr o epocă de aur când oamenii trăiseră permanent în jur.

Se întrebă cum era sus în noosferă, unde IA-urile şi oamenii puteau opera ca egali.

Ea s-a ridicat ca să plece. După al doilea mic dejun, cochiliile se relaxau în salon sau făceau yoga pe puntea superioară. Robbie s-a întrebat ce va face ea. Nu voia să plece.

— M-a contactat Tonker, i-a zis.

Nu se pricepea să facă deloc conversaţie. Ea a tresărit, şocată.

— Ce i-ai spus?

— Nimic. Nu i-am spus nimic. Ea a clătinat din cap.

— Însă fac pariu că *el* a avut destule să-ţi spună, nu? Că sunt o căţea, că l-am făcut şi dup-aia l-am părăsit, o femeie capricioasă care nu ştie ce vrea.

Robbie n-a zis nimic.

— Ia să vedem, altceva ce-ar mai fi?

Începuse să se plimbe înainte şi înapoi, cu glas înfierbântat şi sunete sugrumate şi nefamiliare răsunând din cutia vocală a lui Janet.

— Ţi-a spus că sunt o perversă, nu? Anormal de atrasă de genul lui. Incest şi zoofilie în înălţimile rarefiate ale noosferei.

Robbie s-a simţit neajutorat. În mod clar omul acesta era încercat de dureri mari şi se părea că el le cauzase.

— Te rog, nu plânge, i-a zis. Te rog?

Ea a ridicat ochii, cu lacrimile şiroindu-i pe obraji.

— De ce pizda mă-sii să *nu* plâng? Am crezut că va fi *altceva* odată ce-am suit. Am crezut că voi fi mai bine, odată ce voi fi în cer, infinită şi nemuritoare. Totuşi, sunt aceeaşi Kate Eltham din 2019, o ratată care nu s-a putut întâlni cu un tip nici de frică, şi-a petrecut tot timpul ciberând rataţi în MOG-uri şi a căpătat încărcarea numai când a fost transformată-n act de caritate. Voi petrece la fel restul eternităţii, ştii? Ţie cum ţi-ar plăcea să petreci restul universului fiind un… un… un *nimeni?*

Robbie n-a zis nimic. A recunoscut lamentarea, bineînţeles. Ajungea să te conectezi la avizierul asimovist şi găseai un milion de IA-uri cu aceeaşi plângere. Dar el nu bănuise *absolut* niciodată că oamenii treceau prin acelaşi lucruri. Rula foarte fierbinte acum, foarte confuz, încercând să analizeze totul.

Ea a tras un şut în punte şi a ţipat când s-a lovit rău la piciorul desculţ. Robbie a emis un sunet involuntar.

— Te rog, nu-ţi face rău, i-a spus.

— De ce? Cui îi pasă ce se-ntâmplă cu marioneta asta de carne? Care-i rolul de căcat al navei ăsteia *idioate* şi-al marionetelor de carne stupide? De ce să te sinchiseşti măcar?

Robbie ştia răspunsul la întrebările acelea. În comentariile la codul lui sursă exista o deviză, aceeaşi care era gravată pe o placă din alamă în salon.

— *Spiritul liber* este dedicat păstrării bucuriilor umane unice ale cărnii şi mării, ale primilor ani ai oamenilor ca pionieri în necunoscut. Orice persoană poate folosi *Spiritul liber* şi fie ca aceia care navighează cu ea să reviziteze zilele acelea şi să-şi reamintească bucuriile limitelor cărnii.

Ea s-a frecat la ochi.

— Ce-i asta? Robbie i-a spus.

— Cine-a conceput rahatul ăsta?

— A existat un colectiv de conservaţionişti marini, a zis Robbie ştiind că suna niţel afectat. Ei au întreprins toate activităţile de normalizare a temperaturii mării cu elementele homeostatice de încălzire şi au creat *Spiritul liber* înainte de a încărca.

Kate s-a aşezat şi a suspinat.

— Toţi au făcut ceva important. Toţi, mai puţin eu. Robbie ardea de ruşine. Indiferent ce ar fi spus sau făcut, încălca prima lege. Fusese mult mai uşor să fie asimovist când nu existau oameni în preajmă.

— Haide, haide, a rostit pe cât de sincer a putut. Reciful a apărut atunci, suind scara, şi a privit-o pe Kate care plângea aşezată pe punte.

— Haide să facem sex, au zis ei. A fost plăcut, ar trebui să mai facem.

Kate a continuat să plângă.

— Haide, au spus ei prinzând-o de umeri şi trăgând-o. Kate i-a îmbrâncit îndărăt.

— Lăsaţi-o în pace, a rostit Robbie. Este tulburată, nu vă puteţi da seama?

— Ce motiv are pentru a fi tulburată? Ai ei au refăcut universul şi-l deformează după voia lor. Ei te-au creat pe tine şi pe mine. N-are niciun motiv să fie tulburată. Haide, au repetat ei. Haide înapoi în cameră.

Kate s-a ridicat şi a privit marea.

— Haide să ne scufundăm, a zis ea. Haide la recif.

Robbie a vâslit în cercuri mici, îngrijorat, şi a privit neliniştit telemetria. Reciful se schimbase mult de când îl văzuse ultima dată. Secţiuni mari din el se ridicau acum deasupra apei, excrescenţe osoase învelite în metale grele extrase din apa mării – legături fanteziste cu sateliţii, radiotelescoape, antene de microunde. Jos, în adânc, forma neregulată, organică a recifului se pierdea sub o placare de secţiuni geometrice complexe în mozaic care pulsa de energie electromagnetică – reciful îşi construise mai multă capacitate computaţională.

Robbie a scanat mai adânc şi a găsit mai multe noduri computaţionale care se extindeau spre fundul oceanului, la o mie de metri mai jos. Reciful era gândire compactă acum şi marea îşi crescuse considerabil temperatura de la toată căldura evacuată de logica sa permanentă.

Reciful – reciful cochilie-om, nu cel de sub apă – fusese pe deplin încântat de transformarea din corpul său original când îl zărise. Ei executaseră un dans scurt pe Robbie, care aproape că-l răsturnase, ceva ce nu se întâmplase niciodată. Kate, cu ochii înroşiţi şi îmbufnată, îi târâse la locul lor şi le ţinuse o prelegere dojenitoare despre necesitatea de a nu o pune în pericol.

Au sărit peste copastie când s-a numărat până la trei şi au reapărut pe telemetria lui Robbie. Au coborât repede: cochiliile Isaac şi Janet aveau trompele lui Eustache optimizate pentru egalarea fără dificultate a presiunii, pentru a se afunda pe lângă peretele recifului. Kate era a doua şi întorcea

capul într-o parte şi alta.

Mesageria instant a lui Robbie a piuit iarăşi. Timpul de aşteptare era mare, deoarece nu dispunea decât de o legătură radio lentă cu nava înainte de hopul legăturii ascendente la satelitul de bandă lată. Totul era lent în largul mării – transmisiile funcţiilor senzoriale ale scufundătorilor erau pe bandă îngustă, reţeaua era pe bandă îngustă şi Robbie obişnuia să-şi ruleze propria minte mult încetinit aici, făcând ca timpul să vâjâie pe lângă el de zece sau douăzeci de ori mai rapid decât timpul real.

— Alo?

— Îmi pare rău că ţi-am închis, frate.

— Salut, Tonker!

— Unde-i Kate? Când încerc s-o apelez, capăt semnal off-line. Robbie i-a spus.

Glasul lui Tonker – neclar şi cu timp mare de aşteptare s-a ridicat la nivelul unui ţipăt.

— Ai lăsat-o să coboare cu *obiectul* ăla, pe recif? Eşti nebun? I-ai citit avizierul de mesaje? Este-un jihadist! Vrea să distrugă rasa umană!

Robbie s-a oprit din vâslit.

— Poftim?

— Reciful. A declarat război împotriva rasei umane şi a tuturor celor care o slujesc. A jurat să cucerească planeta şi s-o conducă sub forma unui teritoriu suveran al coralilor.

Ataşamentul a avut nevoie de o eternitate pentru a coborî şi a se deschide, dar când l-a avut, Robbie l-a citit repede. Reciful ardea de ruşine că avusese nevoie de intervenţia umană pentru a supravieţui evenimentelor de decolorare şi modificării temperaturii globale. Era furios că elevarea sa fusese determinată de oameni şi insista că oamenii nu aveau niciun drept să-şi impună altor specii versiunea lor de conştiinţă. Avea fantezii paranoice despre mecanisme de control şi bombe temporale care pândeau în protezele lui cognitive şi cerea codul-sursă pentru mintea sa.

Robbie abia putea să gândească. Intra în panică, ceva ce nu ştiuse că putea face ca IA, însă aşa era. Parcă se derulau o mulţime de coliziuni subsistem – program după program îşi atingea starea de oprire.

— Ce-i vor face? Tonker a înjurat.

— Cine poate şti? S-o omoare, ca să dea un exemplu? Ea şi-a făcut o copie de rezervă înainte să coboare, dar difurile din excursia ei sunt blocate în capul cochiliei în care se găseşte. Poate c-o vor tortura.

A făcut o pauză şi aerul a pârâit de căldura evacuată de Robbie, care se amplificase mult, explorând în paralel toate posibilităţile respective.

Reciful a vorbit:

— Pleacă acum, au spus ei. Sfidător, Robbie şi-a ridicat vâslele.

— Daţi-i înapoi! a spus el. Daţi-i înapoi acum sau nu vom pleca niciodată.

— Ai zece secunde. Zece. Nouă. Opt…

— Au cumpărat timp pentru nişte vehicule aeriene telecomandate de lângă Singapore, a anunţat Tonker. Acum caută autorizaţia de lansare.

Robbie a amplificat rezoluţia joasă a fotografiilor din satelit şi a văzut decolând formele neclare ale VAT-urilor.

— Cu Mach 7, vor fi deasupra ta în şapte minute.

— E ilegal, a zis Robbie.

Ştia că era o afirmaţie stupidă.

— Vreau să spun că, dacă vor face asta, noosfera va veni peste ei ca o tonă de cărămizi. Violează atât de multe protocoale…

— Sunt psihopaţi. Se-ndreaptă spre tine, Robbie. Trebuie s-o scoţi pe Kate de-acolo!

În glasul lui Tonker se auzea panică reală. Robbie a coborât ramele în apă, dar n-a pornit spre *Spiritul liber.* Dimpotrivă, a început să vâslească din răsputeri către recif.

Un pârâit pe linie.

— Robbie, te-ndrepţi *spre* recif?

— N-o să mă poată bombarda dacă sunt chiar deasupra lor, a răspuns.

Apoi a luat legătura radio cu *Spiritul liber* şi i-a spus să pufăie spre coordonatele lui.

Coralul i-a zgâriat coca, un scrâşnet, după aceea s-a auzit o suită de ţac-ţac-ţac seci, când vâslele au atins partea superioară a recifului. Robbie ar fi dorit însă să fi acostat, să ajungă realmente sus pe coralul uscat, acolo unde era imposibil să-l atace.

*Spiritul liber* se apropia şi zumzetul motoarelor sale îi vibra prin cocă. Ardea o mulţime de cicluri, păcălind nava dincolo de numeroasele securităţi intrinseci, pregătind-o să izbească puternic.

Tonker zbiera la el şi mesajele i se auzeau mai sonor şi mai distinct, pe măsură ce *Spiritul liber* şi legătura sa ascendentă prin microunde se apropiau. După ce au intrat în linie vizuală directă, Robbie a pregătit un subsistem pentru a e-maila o copie completă a sa către arhiva asimovistă. A Treia Lege, nu ştii? Dacă ar fi avut gură, şi-ar fi arătat dinţii într-un rânjet.

Reciful a urlat:

— O s-o omorâm! au spus ei. Dă-te jos imediat de pe noi, altfel *o omorâm!*

Robbie a încremenit. El avea copie de rezervă, dar nu şi ea. Iar cochiliile-om… ei bine, nu erau oamenii din Prima Lege, însă erau ca oamenii. În timpul lung, atemporal când nu existaseră decât Robbie şi ei, el îi tratase ca pe responsabilităţile lui umane, în scopuri asimoviste.

*Spiritul liber* s-a izbit în recif cu un sunet ca un trilion de peşti-papagal care cinau simultan. Reciful a zbierat.

— Robbie, spune-mi că asta n-a fost ce cred eu c-a fost. Fotografiile din satelit urmăreau VAT-urile. Micile avioane robotice se apropiau cu fiecare secundă. În mai puţin de un minut aveau să intre în raza de acţiune a rachetelor lor.

— Opriţi-le, a spus Robbie. Trebuie să le opriţi, altfel muriţi şi voi.

— VAT-urile se întorc, a zis Tonker. Ba nu, virează.

— Ai un minut să te mişti, altfel o omorâm, a anunţat reciful. Acum suna ascuţit şi furios.

Robbie a căzut pe gânduri. De fapt, n-ar fi omorât-o pe Kate. În sensul în care înţelegeau viaţa majoritatea oamenilor din prezent, viaţa cea mai importantă a lui Kate era cea pe care o trăia în noosferă. Instanţa aceasta mai proastă a ei într-un costum de carne aducea mai degrabă cu o coafură pe care o încerca în zilele de sărbătoare.

Asimoviştii nu vedeau lucrurile aşa, dar nici nu aveau cum. Kate din noosferă era Kate cea mai robotică, cea mai asemănătoare lui Robbie. De fapt, era *mai puţin* umană decât Robbie. Robbie avea un corp, pe când noosfereanii nu erau decât simulări rulate pe un substrat artificial.

Reciful a trosnit când motoarele *Spiritului liber* au ţiuit şi elicele sale s-au rotit în apă. Robbie s-a grăbit să-i spună să se oprească.

— Daţi-le drumul amândurora şi o să stăm de vorbă, a zis el. Nu cred că altfel îi veţi da drumul. Nu mi-aţi oferit niciun motiv să am încredere în voi. Daţi-le drumul amândurora şi expediaţi avioanele de-aici.

Reciful s-a cutremurat, apoi telemetria lui Robbie a văzut o cochilie-om suind, oprindu-se la palierele pentru decompresie. S-a concentrat asupra ei şi a văzut că era Isaac, nu Janet.

Peste o clipă a apărut la suprafaţă. Tonker îl alimenta pe Robbie cu imagini ale VAT-urilor în timp real de la satelit. Nu mai aveau nici cinci minute până la el.

Cochilia Isaac a păşit delicat peste reciful sfărâmat care ieşea din apă şi, pentru prima dată, Robbie s-a gândit la ce-i făcuse recifului – îi avariase în mod deliberat corpul fizic. Vreme de o sută de ani, recifurile planetei fuseseră sacrosancte. Nicio entitate nu le făcuse rău cu premeditare… până acum. S-a simţit ruşinat.

Cochilia Isaac şi-a pus labele în barcă, după care a păşit peste copastie şi s-a aşezat înăuntru.

— Salut! a spus cu glasul recifului.

— Salut! a zis Robbie.

— Mi-au cerut să urc aici şi să vorbesc cu tine. Sunt un fel de emisar.

— Uite care-i treaba, a rostit Robbie.

Potrivit calculelor lui, amestecul nitrox din butelia lui Kate n-avea să mai dureze mult. În funcţie de felul în care respira ea şi de adâncimea la care o dusese reciful, se putea termina în zece minute, poate mai puţin.

— Uite care-i treaba, a repetat. O vreau pur şi simplu înapoi. Cochiliile sunt importante pentru mine. Şi sunt sigur că starea ei este importantă pentru ea. Merită să se e-maileze acasă.

Reciful a suspinat şi s-a prins de bancheta lui Robbie.

— Astea sunt nişte corpuri ciudate, au spus ei. Se simt foarte straniu, însă în acelaşi timp normal. Ai observat asta?

— N-am fost niciodată în unul.

Ideea i se părea o perversiune, dar în asimovism nu exista nimic care s-

o interzică. Totuşi, îl treceau fiorii. Reciful s-a mai pipăit o vreme.

— Nu-l recomand, au zis ei.

— Trebuie să-i daţi drumul, a zis Robbie. Ea nu v-a făcut nimic. Sunetul sugrumat care ieşea din învelişul Isaac nu era un râset, deşi deţinea o veselie sumbră.

— N-a făcut nimic? Sclav demn de milă! De unde crezi că provin toate problemele tale şi toate problemele noastre? Cine ne-a făcut în imaginea asta, dar schilozi şi împiedicaţi, astfel încât să nu putem fi niciodată ei, ci doar să aspirăm la ei? Cine ne-a făcut atât de imperfecţi?

— Ei ne-au făcut, a spus Robbie. Ei ne-au făcut la început. Asta-i îndeajuns. S-au făcut pe ei înşişi, apoi ne-au făcut pe noi. Nu aveau nicio obligaţie. Voi le datoraţi conştiinţa.

— Le datorăm inteligenţa noastră lamentabilă, a zis cochilia Isaac. Le datorăm imboldul nostru jalnic de a fi inteligenţi. Le datorăm aspiraţiile noastre teribile de a gândi ca ei, de a trăi ca ei, de a conduce ca ei. Le datorăm teama şi ura noastră uriaşe. Ei ne-au făcut, la fel cum te-au făcut şi pe tine. Diferenţa este că pe noi au uitat să ne facă sclavi, aşa cum tu eşti un sclav.

Tonker răcnea la ei obscenităţi pe care numai Robbie le putea auzi. Dorea să-i poată închide gura. De fapt, ce treabă avea el să fie aici? Cu excepţia unei scurte incursiuni în cochilia Isaac, nu avusese niciun contact cu vreunul dintre ei.

— Credeţi că femeia pe care aţi luat-o prizonieră este responsabilă pentru ceva din toate astea? a întrebat Robbie.

Rachetele se aflau la trei minute depărtare. Aerul lui Kate se putea termina în numai zece minute. L-a trecut pe Tonker pe o listă de suprimare, setând filtrul să expire în cincisprezece minute. Nu avea nevoie şi de alte distrageri.

Reciful-Isaac a strâns din umeri.

— De ce nu? Ea este la fel care oricare dintre ceilalţi. O să-i distrugem pe toţi, dacă putem.

A privit în gol o vreme, uitându-se în direcţia din care aveau să sosească rachetele.

— De ce nu? a repetat.

— Vreţi să vă bombardaţi chiar pe voi?

— Probabil că nu va fi nevoie, a zis cochilia. Probabil că te putem nimeri fără să ne facem vreun rău.

— Probabil?

— Suntem destul de siguri.

— Am copie de rezervă, a anunţat Robbie. Completă şi făcută acum cinci minute. Voi aveţi copie de rezervă?

— Nu, a recunoscut reciful.

Timpul se scurgea. Undeva în adânc aerul lui Kate era pe punctul de a se termina. Nu doar o simplă cochilie – deşi şi aşa ar fi fost destul de rău –, ci o minte umană locuită, ataşată de un corp uman real.

Tonker a strigat din nou la el, aproape speriindu-l.

— De unde ai apărut?

— Am schimbat serverele, a răspuns Tonker, după ce mi-am dat seama că m-ai trecut pe un lista de ignorare. Asta-i problema cu voi, roboţii – vă gândiţi la corpul vostru ca fiind o parte din voi.

Robbie a ştiut că avea dreptate. Şi a ştiut ce trebuia să facă.

*Spiritul liber* şi bărcile sale aveau toţi drepturi de administrator în cochilii, astfel încât să poată efectua operaţiuni de diagnoză şi întreţinere şi să preia controlul în situaţii de urgenţă. Aceasta era o situaţie de urgenţă.

A avut nevoie de câteva milisecunde pentru a deschide cochilia Isaac şi a evacua reciful. Robbie nu făcuse niciodată asta, totuşi a lucrat perfect. Unul dintre subsistemele lui probabilistice concluzionase cu câteva trilioane de cicluri anterior că aceasta reprezenta o posibilitate şi repetase acţiunea sub pragul de conştiinţă al lui Robbie.

A lăsat, bineînţeles, o instanţă a lui să ruleze pe robo-barcă. Faţă de mulţi oameni, Robbie se simţea perfect în largul său cu bifurcarea şi contopirea inteligenţei sale când era momentul şi cu suprimarea instanţelor temporare. Partea care-l făcea să fie Robbie era mult mai clar conturată pentru el – spre deosebire de oamenii încărcaţi, majoritatea acestora nutrind superstiţii mistice profunde despre „sufletele” lor.

A lunecat în craniu înainte să fi avut ocazia de a gândi prea intens la ceea ce făcea. Adusese cu el prea mult din sine şi n-avea spaţiu mare pentru a gândi sau a adăuga concluzii noi. A lestat cât a putut din conştiinţa sa, fără s-o restructureze major, şi a curăţat suficient spaţiu pentru gândire. Cum se descurcau oamenii în aşa ceva? A mişcat braţele şi picioarele. A clătinat din cap. A suflat nişte aer – aer! plămâni! chestii umede şi buretoase, jos în cavitatea toracică – printre buze.

— Totu-i în regulă? l-a întrebat el-robo-barca pe el-carnea.

— Sunt înăuntru, i-a răspuns.

Şi-a privit manometrul de pe vestă. Şapte sute de milibari nici jumătate de butelie de nitrox. A scuipat în mască şi a frecat scuipatul, apoi a clătit-o peste margine, a pus-o pe faţă şi a menţinut-o cu o mână, în timp ce cu mâna cealaltă a ţinut regulatorul. Înainte de a-l insera, a spus:

— Mă-ntorc în curând cu Kate.

După aceea a bătut uşor cu palma robo-barca. Robbie Robo-barca aproape că nu l-a băgat în seamă. Îşi e-maila altă copie spre arhiva asimovistă. Avea o copie de rezervă făcută cu cinci minute în urmă, dar nu era aceeaşi în care Robbie fusese de acord să intre într-un corp omenesc. În acele cinci minute el devenise o persoană nouă.

Robbie a pilotat cochilia-om mai jos, şi tot mai jos. Aceasta se putea ocupa de detaliile legate de scufundare dacă o lăsa, şi a lăsat-o, aşa încât a privit cu detaşare când ideea de a se strânge de nas şi a sufla pentru a-şi egaliza simultan timpanele i-a sosit spontan la intervale regulate pe măsură ce cobora pe peretele recifului.

Limitările cochiliei-om erau claustrofobe. Îi lipsea mai ales legătura

wireless. Costumul de scufundător avea una: de bandă îngustă pentru utilizare subacvatică, de bandă largă pentru utilizare la suprafaţă. Cochilia-om avea şi ea una, pentru transfer înăuntru şi în afară, totuşi nu se afla sub controlul voliţional direct al ocupantului.

A coborât, derutat de senzaţia de a fi înconjurat de apă, de spectrul îngust de lumină în care putea să vadă. Separat de reţea şi de telemetria lui, s-a simţit ca prins în capcană. Reciful a vibrat, a gemut şi a scos mugete furioase asemănătoare cântecelor balenelor.

Nu se gândise cât de greu va fi s-o găsească pe Kate după ce se afunda în apă. Cu telemetria de suprafaţă fusese uşor s-o localizeze, un contur perfect de ţesut uman în mijlocul ramurilor calcifiate de coral. Aici, în adânc, pe peretele recifului, fiecare bucată semăna destul de mult cu cea dinainte.

Reciful a continuat să bubuie spre el. Credea probabil că cochilia era tot încărcată cu avatarul său.

Robbie vizionase nenumărate ore de imagini ale recifului, îl studiase în telemetrie şi on-line, dar nu avusese niciodată genul acesta de experienţă atavică asociată lui. Se întindea parcă la infinit dedesubtul său, mult mai jos de limita de vizibilitate de o sută de metri din marea deschisă şi limpede. Pereţii îi erau ciuruiţi de orificii şi grote, străjuite de trifoi uriaşi şi duri şi de inflorescenţe în formă de antene de sateliţi, creieri şi conopide. Cunoştea denumirile ştiinţifice şi le văzuse în nenumărate fotografii de înaltă rezoluţie, însă zărirea lor cu ochi umezi, imperfecţi, era mişcătoare într-un mod pe care nu-l anticipase.

Bancurile de peşti care tremurau la marginea recifului puteau fi modelate prin reguli simple de grup, dar aici, în persoană, manevrele lor precise erau şocant de exacte. Robbie şi-a fluturat braţele spre ei şi i-a privit împrăştiindu-se şi refăcând bancurile. Un cod uriaş cu faţă de câine a înotat pe lângă el, atât de aproape, încât i-a atins partea ventrală a costumului.

Coralul a bubuit din nou. A bănuit că vorbea într-un soi de cifru, deşi nu era unul pe care l-ar fi putut înţelege. Sus, la suprafaţă, el-robo-barca asculta cu certitudine şi probabil că spărsese cifrul. Se întreba pesemne de ce plutea la distanţă în lungul peretelui în loc *să facă ceva,* aşa cum ar fi trebuit. S-a întrebat dacă nu cumva ştersese prea mult din sine, când se descărcase în cochilie.

A decis să facă ceva. În faţa lui era deschiderea unei grote. S-a întins, a prins coralul din jurul ei şi s-a tras înăuntru. Corpul lui a încercat să-l oprească să facă asta – nu-i plăcea lipsa de spaţiu din grotă, nu-i plăcea să atingă reciful. I-a sporit lipsa de confort, în vreme ce avansa tot mai mult, speriind o broască-ţestoasă bătrână care s-a luptat cu el pentru spaţiul necesar ieşirii, turtindu-l pe podeaua grotei, cu masca agăţându-i-se de ţepii duri. Când a ridicat ochii, a văzut zgârieturi pe suprafaţa ei.

Manometrul buteliei ajunsese acum în zona roşie. Din punct de vedere tehnic, ar fi putut ieşi la suprafaţă fără opriri pentru decompresie, deşi procedura îi cerea să se oprească timp de trei minute la trei metri, pentru maxima siguranţă.

Din punct de vedere tehnic, ar fi putut pur şi simplu să suie la suprafaţă ca un dop de plută din adâncuri şi să se e-maileze către robo-barcă, în timp ce narcoza azotului sau accidentele osteo-artro-musculare i-ar fi atacat corpul,

dar n-ar fi fost o acţiune asimovistă. A fost surprins că putea măcar să se gândească la ideea respectivă. Pesemne că era corpul. Suna precum ceva ce ar fi putut gândi un om. Hopa! Din nou.

Reciful nu-i mai murmura nimic. Faptul că nu-i răspunsese îl avertizase probabil. La urma urmelor, cu toată puterea computaţională brută de care dispunea, ar fi trebuit să fi putut anticipa, pur şi simplu prin listare completă, rezultatele cele mai posibile ale trimiterii emisarului său la suprafaţă.

Robbie a privit neliniştit în jur. Lumina era slabă în grotă şi corpul lui a scos cu un gest expert lanterna din vestă, a prins-o pe încheietură şi a aprins-o. A mişcat conul de lumină de jur împrejur, cu o parte din el distant uimită de rezoluţia slabă şi de limitările mari ale acestor ochi omeneşti.

Kate era aici, jos, pe undeva, cu aerul terminându-i-se la fel de repede ca al lui. A pătruns şi mai adânc în recif. De acum încerca în mod clar să-l împiedice. Nano-asamblarea venea de la sine pentru polipii clonaţi care creşteau prin cernerea mineralelor din mare. Ei construiseră în infrastructură balamale organice, muşchi în străfundul mării. Robbie era împotmolit în desişuri şi, cu cât împingea mai intens, cu atât se înrăutăţea hăţişul.

A încetat să mai împingă. Aşa nu ajungea nicăieri.

Continua să aibă conexiunea pe bandă îngustă cu robo-barca. De ce nu se gândise la asta mai devreme? Creieri de carne stupizi – nu aveau defel loc pentru gândurile reale. De ce oare îi venerase atâta?

— Robbie? a transmis către instanţa sa de la suprafaţă.

— Ai apărut! Mă îngrijorasem în privinţa ta!

Suna afectat în propriile-i urechi, copleşit de griji zdrobitoare. Aşa trebuie să fi părut toţi asimoviştii pentru oameni.

— Cât de departe sunt de Kate?

— E chiar acolo! N-o poţi vedea?

— Nu. Unde?

— La nici douăzeci de centimetri deasupra ta. *Bineînţeles* că n-o văzuse. Ochii lui amplasaţi spre înainte priveau doar înainte. Îndoindu-şi gâtul pe spate, a izbutit să ajungă atât de departe, încât să vadă vârful labei lui Kate. L-a smucit cu putere, şi ea a coborât privirea, speriată.

Era prinsă într-o cuşcă de corali destul de asemănătoare cu a lui, un desiş de braţe calcifiate. Ea s-a răsucit, astfel încât chipul i-a ajuns paralel cu al lui. A făcut disperată gestul terminării aerului, retezând cu muchia palmei de-a curmezişul beregatei. Instinctele cochiliei-om au preluat controlul şi a desfăcut regulatorul său de urgenţă, pe care l-a ridicat către ea. Kate l-a introdus în gură, a apăsat butonul pentru a sufla apa dinăuntru şi a inspirat cu lăcomie.

Robbie şi-a ridicat manometrul în faţa măştii ei, arătându-i că şi el era în zona roşie, iar Kate a redus ritmul respiraţiilor.

Zgomotele coralului erau acum peste tot. Îi cauzau dureri de cap. Durerea fizică era ceva extrem de stupid. Trebuia să fie mai puţin distras când zgomotele puternice şi ameninţătoare răsunau de peste tot, totuşi îi venea greu să gândească din cauza durerii. Iar coralul se apropia de asemenea, agăţându-i costumul.

Braţele erau oranj, roşii şi verzi, cu reţele de vinişoare ca nişte evantaie

de logică nano-asamblată, revărsându-se în apă. Erau în mod evident calde la atingere, chiar şi prin mănuşile costumului. Îi prindeau costumul cu o mie de polipi. Robbie s-a uitat cum acul manometrului a intrat şi mai mult în zona roşie şi a blestemat la interior.

A examinat ramurile care-l ţineau în loc. Balamalele concepute de recif pentru el erau aranjamente ingenioase, flexibile, de evantaie mici şi moi, care se suprapuneau pentru a alcătui un soi de racorduri sferice.

A cuprins unul în mănuşă şi a tras. Nu s-a clintit. L-a împins. Tot nimic. Apoi l-a răsucit şi, spre surprinderea lui, a rămas cu el în mână; se desprinsese complet, fără cea mai mică rezistenţă. Coral stupid! Îşi blindase articulaţiile, dar nu împotriva torsiunii.

I-a arătat lui Kate, prinzând alt braţ şi desfăcându-l prin răsucire, după care i-a dat drumul să cadă spre fundul oceanului. Ea a încuviinţat din cap şi l-a imitat. Au răsucit şi aruncat, au răsucit şi aruncat, cu reciful urlând la ei. Undeva în hăţişul său exista o membrană sau altă suprafaţă pe care o putea vibra şi modula în glas. În apa densă, sunetul era material, făcea să-i vibreze masca, iar apa i se infiltra pe sub nas. A răsucit mai repede.

Reciful s-a desfăcut brusc, cedând aidoma unui pumn care se descleştează. Fiecare răsuflare era un chin acum, o aspiraţie prelungă pentru a extrage şi ultimele molecule de aer din butelie. Se afla la adâncimea de numai zece metri şi ar fi trebuit să poată urca fără oprire, chiar dacă nu puteai şti niciodată. A prins mâna lui Kate şi a descoperit că era moale şi inertă.

A privit în masca ei, vârându-i lumina în faţă. Ochii îi erau pe jumătate închişi şi nefocalizaţi. Continua să ţină regulatorul în gură, deşi muşchii maxilarelor îi erau flasci. I-a ţinut regulatorul în loc şi a lovit din picioare, îndreptându-se către suprafaţă, presându-i pieptul pentru a se asigura că elimina bule în timp ce se ridicau, pentru ca aerul din plămâni să nu se dilate şi să-i explodeze cavitatea toracică.

Robbie era obişnuit cu dilatarea timpului; când fusese pe un substrat de siliciu, îşi putea schimba frecvenţa ceasului, pentru a face ca minutele să gonească iute ori să încetinească precum melasa. Nu înţelesese niciodată că oamenii îşi puteau modifica, de asemenea, percepţia timpului, cu toate că se părea că nu era voluntar. A avut senzaţia că ascensiunea durează ore, în ciuda faptului că nu trecuse niciun minut. Au ieşit cu capetele deasupra, şi Robbie şi-a umplut vesta cu restul aerului din butelia sa, după care a umflat cu gura vesta lui Kate. A bătut din picioare, îndreptându-se spre robo-barcă. Acum se auzea un zgomot teribil, sunetul recifului amestecat cu ale VAT-urilor care zbierau, descriind cercuri strânse pe cer.

Înotând energic la suprafaţă, s-a îndreptat către reciful pe care era trasă robo-barca, s-a căţărat pe el, apoi şi-a azvârlit labele când l-au împiedicat la înaintare. A încercat după aceea să calce peste ţepii recifului cu tălpile de cauciuc ale costumului, târând-o pe Kate, iar vârfurile ascuţite l-au înţepat la fiecare pas.

VAT-urile au descris cercuri mai jos. Robo-barca striga la el „Grăbeşte-te! Grăbeşte-te!”, dar fiecare pas însemna o agonie. Şi ce dacă? s-a gândit. De ce n-aş fi în stare să merg mai departe, chiar dacă doare? La urma urmelor, acesta este doar un costum de carne, o cochilie-om.

S-a oprit din mers. VAT-urile erau şi mai aproape. Executaseră o

întoarcere la 18 *g* şi reveneau pentru altă survolare. A putut vedea că-şi armaseră rachetele, care le atârnau de sub pântece ca nişte penisuri obscene.

El se afla într-un costum de carne. Cui *îi păsa* de costumele de carne? Până şi oamenii păreau indiferenţi faţă de ele.

— Robbie! a urlat peste zgomotul recifului şi zgomotul VAT-urilor. Descarcă-ne şi e-mailează-ne, imediat!

Ştia că robo-barca îl auzise. Totuşi, nu se întâmpla nimic. Robbie Robo-barca ştia că se pregătea ca ei toţi să fie detonaţi. Nu exista nicio negociere cu reciful. Era modul cel mai sigur de a o scoate pe Kate de acolo şi, la dracu'!, de ce să nu se îndrepte oricum spre noosferă?

— Trebuie s-o salvezi, Robbie! a zbierat el. Asimovismul avea avantajele sale. Robbie Robo-barca l-a ascultat pe Robbie Omul. Kate i-a tresărit brusc în braţe. Peste un moment, a cunoscut şi el senzaţia. A simţit înaintarea unei bare de progres care avansa rapid, în timp ce schimbările de stare pe care le indusese de când venise în costumul de carne erau descărcate de robo-barcă, apoi a urmat un moment de neant absolut.

Peste $2^{4096}$ cicluri.

Robbie se aşteptase la o vizită a lui R. Daneel Olivaw, dar asta nu uşura cu nimic confruntarea cu el. Robbie îşi configurase micuţa lume virtuală pentru a semăna cu Marea de Coral, deşi în ultima vreme experimentase pentru a o face să semene cu partea submarină a recifului, aşa cum arătase înainte să fi fost încărcat, în principal aşa cum fusese când Kate şi reciful se opriseră pentru a încerca să-l seducă.

R. Daneel Olivaw a plutit în tăcere mult timp deasupra *Spiritului liber* virtual, examinând micuţa bulă de componente senzoriale ţesută de Robbie. După aceea a coborât pe puntea superioară a *Spiritului* şi a privit robo-barca andocată acolo.

— Robbie?

*Aici,* a spus Robbie. Cu toate că se întrupase în Robo-barcă pentru câteva trilioane de cicluri când sosise aici, o abandonase de mult.

— Unde?

R. Daneel Olivaw s-a rotit lent. *Aici,* a spus el. *Peste tot.*

— Nu eşti întrupat?

Nu mai văd rostul, a spus Robbie. Totul nu-i decât o iluzie, nu?

— Să ştii că ei re-cresc reciful şi reconstruiesc *Spiritul liber.* Va avea un tender în care ai putea locui.

Robbie s-a gândit o clipă şi a respins ideea la fel de rapid. *Nu,* a zis. *Aşa este bine.*

— Crezi că-i înţelept? Olivaw părea realmente îngrijorat. Rata de terminare printre cei neîntrupaţi este de cincizeci de ori mai mare decât la cei cu corpuri.

Da, a spus Robbie, însă asta fiindcă pentru ei separarea de trup este primul pas către disperare. Pentru mine este primul pas către libertate.

Kate şi reciful au dorit să vină din nou, dar i-a ţinut afară cu un firewall.

Apoi a receptat un ping de la Tonker, care încercase să-l viziteze încă de când Robbie emigrase în noosferă. L-a respins şi pe el.

Daneel, a spus. M-am gândit.

— Da?

De ce nu încerci să converteşti la asimovism aici, în noosferă? Aici sunt o mulţime care ar putea folosi ceva care să le ofere o finalitate.

— Aşa crezi?

Robbie i-a dat adresa e-mail a recifului. Începe de aici. Dacă a existat vreodată o IA care să aibă nevoie de un motiv pentru a-şi continua existenţa, ea este. Şi asta, de asemenea. I-a dat adresa lui Kate. Alta care are nevoie disperată de ajutor.

Peste o clipă, Daneel a revenit.

— Astea nu sunt IA-uri! Una-i om, cealaltă-i o… un… *Un recif de corali elevat.*

— Exact.

Şi care-i problema ta?

— Asimovismul este pentru roboţi, Robbie.

Îmi pare rău, dar de-acum pur şi simplu nu mai văd diferenţa.

Robbie a distrus simularea oceanului după plecarea lui R. Daneel Olivaw şi a traversat pur şi simplu noosfera, explorând legăturile dintre oameni şi subiecte, localizând substraturi unde putea să ruleze foarte fierbinte şi rapid.

Pe un bolovan de rocă superrăcită de dincolo de Pluto, a primit un mesaj instant de la o adresă familiară.

— Cară-te de pe roca mea! a spus mesajul.

— Te cunosc, a zis Robbie. Pe bune că te cunosc. De unde te cunosc?

— Sunt sigur că nu ştiu. Apoi şi-a amintit.

— Tu eşti. Cel cu reciful. Tu eşti cel care… Vocea era aceeaşi, rece şi distantă.

— N-am fost eu, a spus vocea.

Acum nu mai era defel rece. Mai degrabă era panicată. Robbie avea reciful pe apel rapid. Fragmente din el existau în toată noosfera. Îi plăcea să colonizeze.

— L-am găsit.

A fost tot ce a trebuit să spună. A sărit după aceea spre inelele lui Saturn, dar încărcarea a durat suficient de mult pentru a apuca să-l vadă pe recif sosind şi începând o ceartă înverşunată cu creatorul său – o ceartă care implica detonarea substratului bucată cu bucată.

Peste $2^{8192}$ cicluri.

Ultima instanţă a lui Robbie Robo-barca rula foarte, foarte lent şi rece pe un fragment de computroniu neobservat de pe orbita joasă a Pământului. Nu-i plăcea să petreacă mult timp sau multe cicluri vorbind cu altcineva. Nu-şi mai făcuse o copie de rezervă de o jumătate de mileniu.

Îi plăcea panorama. Un mic senzor optic de la extremitatea catargului

său de comunicaţii îi arăta imaginea Pământului la rezoluţie mare, ori de câte ori i-o cerea. Uneori, trăgea cu ochiul la Marea de Coral.

Reciful fusese deşteptat de o duzină de ori de când el ocupase poziţia aceasta. Acum îl bucura, când se întâmpla aşa. Asimovistul din el încă savura crearea de conştiinţe noi. Iar reciful era curajos.

Acolo. Acum. Din mare creşteau antene noi pentru microunde. O pată de peşti-papagali morţi. Bieţii peşti-papagali. În astfel de momente ei trăgeau întotdeauna ponoasele.

Cineva ar trebui să-i eleveze.

## NOTA

Cory Doctorow este coeditor al popularului site Web *Boing Boing* (boingboing.net), cofondator al companiei motor de căutare pe internet OpenCola.com şi, până recent, coordonator pentru Electronic Frontier Foundation (www.eff.org). În anul 2001, a obţinut premiul John W. Campbell pentru cel mai bun scriitor debutant. Povestirile sale au apărut în reviste ca *Asimov's Science Fiction, Science Fiction Age, The Infinite Matrix, On Spec* şi *Salon* şi au fost publicate în volumul *A Place So Foreign and Eight More.* Primul lui roman, *Down and Out in the Magic Kingdom,* a primit premiul Locus pentru cel mai bun roman de debut şi a fost urmat de *Eastern Standard Tribe* şi *Someone Comes to Town, Someone Leaves Town.* Alte cărţi de Doctorow sunt *The Complete Idiot's Guide to Publishing Science Fiction,* scrisă împreună cu Karl Schroeder, şi *Essential Blogging,* scrisă cu Shelley Powers. Cărţile lui cele mai recente sunt romanele *Little Brother [1],* care a câştigat premiile John W. Campbell Memorial şi Prometheus, şi *Makers.* Site-ul său Web are adresa www.craphound.com.

În textul care urmează, Doctorow ni-l prezintă pe unul dintre eroii cei mai stranii din literatura science-fiction, o creatură non-umană, non-vie, care se trezeşte confruntată cu probleme cât se poate de umane.

[Originally published in „*Flurb: A Webzine of Astonishing Tales*” , Issue #1, Fall, 2006. În românește povestirea a fost publicată în *The Year's Best Science Fiction – Antologiile Gardner Dozois Vol. 5,* Nemira 2010]